

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТАКТИЧНА МЕДИЦИНА

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>4</u>	<u>8</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>8</u>

Київ-ЗФУУ
2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

кандидат медичних наук,
доцент кафедри психології

(підпис)

І. Ромаш

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова	
Змістових модулів - 2		Мова навчання Українська	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		4-й	
		Семестр	
		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Лекції (год.)	
		20	
		Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
		Залік	

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Тактична медицина» є формування у здобувачів освіти здатності надавати ефективну домедичну допомогу в умовах бойових дій, надзвичайних ситуацій або при загрозі життю, орієнтуючись на усунення попереджуваних причин смерті. Курс ґрунтується на сучасних принципах тактичної медицини, що враховують ризики бойового середовища, обмеження ресурсів і необхідність швидкого прийняття рішень на догоспітальному етапі.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни «Тактична медицина»:

- Ознайомити студентів з основами надання домедичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій.
- Сформувати знання про алгоритми дій у зоні підвищеного ризику (MARCH, CABCADE тощо).
- Навчити користуванню засобами тактичної медицини (турнікети, биндажі, засоби для зупинки кровотечі, евакуаційне спорядження).
- Розвинути навички організації евакуації та взаємодії в команді під час надання допомоги.

- Сприяти формуванню психологічної готовності діяти в екстремальних умовах.
- Виховати відповідальність за збереження життя та здоров'я постраждалих у кризових ситуаціях.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Тактична медицина» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Анатомія центральної нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності — вивчає будову та функції мозку, що лежать в основі психічних процесів.
- Основи нейрофізіології — розкривають механізми роботи нервової системи та її роль у регуляції поведінки й психіки.
- Психодіагностика — забезпечує знання й навички оцінки індивідуально-психологічних особливостей людини.
- Напрямки сучасної психотерапії. Інтеграція, діалог — знайомить із сучасними школами психотерапії та можливостями їх інтеграції через професійний діалог.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Клінічна психологія — досліджує психологічні аспекти психічних розладів, їх діагностику та корекцію.
- Диференціальна психологія — аналізує індивідуальні відмінності психіки та поведінки людини.
- Основи нейрокорекції — вивчають методи впливу на нервову систему для відновлення та оптимізації її функцій.
- Психологічний супровід військовослужбовців — спрямований на підтримку психічного здоров'я та адаптацію військових у складних умовах служби.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Тактична медицина» складається з двох змістовних модулів:

Змістовий модуль 1. Основи тактичної медицини

Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків.

Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій.: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.

Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження

Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітроводу

Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі

Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах

Змістовий модуль 2. Засоби індивідуального та групового медичного оснащення

Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів. Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.

Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного бойового догляду. Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.

Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.

Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л.	пр.	с.р.
Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків	9	2	1	6
Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.	9	2	1	6
Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження	9	2	1	6
Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітроводу	9	2	1	6

Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі	9	2	2	5
Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах	9	2	2	5
Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.	9	2	2	5
Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного бойового догляду Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.	9	2	2	5
Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.	9	2	2	5
Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи тактичної медицини

Практичне заняття 1. Вступ до тактичної медицини

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Поясніть, чому виникла потреба у розвитку тактичної медицини.
- Зазначте основну мету та завдання дисципліни.
- Перелічте суб'єктів, що надають домедичну допомогу в бойових умовах.
- Як вважаєте, яким чином можна зменшити кількість превентивних летальних випадків?

Практичне заняття 2. Міжнародні концепції та стандарти НАТО

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Поясніть, чому стандарти НАТО є важливими для тактичної медицини.
- Зазначте основні принципи надання допомоги пораненим у бойових умовах.
- Як і яким чином здійснюється первинне та вторинне обстеження постраждалого?
- Наведіть приклади засобів особистої безпеки та поясніть їх значення.

Практичне заняття 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Перелічте основні види травм, що виникають у бойових умовах.
- Поясніть, чому кровотечі є найбільш небезпечними для життя.
- Як вважаєте, яким чином можна швидко визначити характер ушкодження?
- Наведіть приклади термічних уражень та зазначте їх особливості.

Практичне заняття 4. порушення прохідності дихальних шляхів

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Поясніть причини порушення прохідності дихальних шляхів.
- Зазначте ознаки, за якими можна визначити асфіксію.
- Як і яким чином здійснюється техніка відкриття дихальних шляхів?
- Наведіть приклади застосування назофарингеального повітропроводу.

Практичне заняття 5. Базова підтримка життєдіяльності

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Перелічте основні етапи серцево-легеневої реанімації.
- Поясніть, чому важливо діяти за алгоритмом при колапсі та шоку.
- Як і яким чином можна зупинити зовнішню кровотечу?
- Наведіть приклади методів зупинки кровотечі та зазначте їх ефективність.

Практичне заняття 6. Домедична допомога при опіках та кліматичних ураженнях

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Зазначте основні ознаки опіків та відморожень.
- Поясніть, чому кліматичні ураження становлять небезпеку для військових.
- Як і яким чином надається допомога при нетравматичних невідкладних станах?
- Наведіть приклади практичних дій при відмороженнях.

Змістовий модуль 2. Засоби індивідуального та групового медичного оснащення

Практичне заняття 7. Індивідуальна аптечка та засоби допомоги

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Перелічте склад індивідуальної аптечки та поясніть призначення кожного елемента.
- Як і яким чином застосовуються турнікети та гемостатичні засоби?
- Зазначте правило комплектування аптечки (BRIG 4x4).
- Наведіть приклади практичного використання герметизуючих пов'язок.

Практичне заняття 8. Тактичне спорядження та евакуація

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Поясніть, чому тактичне спорядження є критично важливим у бойових умовах.
- Перелічте індивідуальні та групові засоби бойового догляду.
- Як і яким чином здійснюється евакуація поранених?
- Наведіть приклади етапів домедичної допомоги в бойових умовах.

Практичне заняття 9. Організація медичного забезпечення

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Поясніть, чому організація медичного забезпечення є критичною в бойових умовах.

- Зазначте основні етапи організації допомоги при надзвичайних ситуаціях.
- Як і яким чином здійснюється взаємодія між медичними службами?
- Наведіть приклади організаційних моделей.

Практичне заняття 10. Правові основи та етика

Питання, які розглядаються на практичному занятті:

- Перелічте правові основи надання домедичної допомоги.
- Поясніть, чому відповідальність є важливим аспектом діяльності медика.
- Як і яким чином застосовуються етичні стандарти у бойових умовах?
- Наведіть приклади правових ситуацій, що можуть виникати під час надання допомоги.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до тактичної медицини: історія виникнення, основна мета та завдання дисципліни, суб'єкти надання домедичної допомоги, головні напрямки тактичної медицини, поняття превентивних летальних випадків	6
2	Тема 2. Міжнародні концепції та спроможності медичної допомоги пораненим відповідно до стандартів НАТО. Основні принципи надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій: первинне і вторинне обстеження постраждалого, особиста безпека та засоби захисту, огляд місця події.	6
3	Тема 3. Види ушкоджень і травм у бойових умовах: кровотечі, травми грудної клітки, асфіксія, черепно-мозкова травма, травми черевної порожнини, переломи, термічні ураження	6
4	Тема 4. Порушення прохідності дихальних шляхів: причини, ознаки, техніка відкриття дихальних шляхів, введення назофарингеального повітроводу	6
5	Тема 5. Базова підтримка життєдіяльності: серцево-легенева реанімація, алгоритми дій при колапсі і шоку, зупинка кровотеч, методи зупинки зовнішньої кровотечі	5
6	Тема 6. Домедична допомога при опіках, відмороженнях, кліматичних ураженнях; допомога при нетравматичних невідкладних станах	5
7	Тема 7. Склад та призначення індивідуальної аптечки, турнікети, гемостатичні засоби, герметизуючі пов'язки, набори для дихальних шляхів. Правило комплектування індивідуальної тактичної аптечки (BRIG 4x4). Практичне застосування засобів індивідуальної медичної допомоги.	5
8	Тема 8. Тактичне медичне спорядження та правила поводження з ним. Індивідуальні й групові засоби бойового догляду. Навички та засоби тактичного бойового догляду. Тактичне спорядження для евакуації поранених. Етапи надання домедичної допомоги пораненим в бойових умовах.	5
9	Тема 9. Організація медичного забезпечення в бойових умовах та при надзвичайних ситуаціях.	5
10	Тема 10. Правові основи надання домедичної допомоги, відповідальність та етичні стандарти	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Тактична медицина» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Тактична медицина» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (6 занять, 6 тем – 6 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на 6 занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (4 заняття, 4 теми – 4 оцінки). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер
---	--------------	-------

п/п		теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі онлайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Карамішев Д., Гордієнко Л. Тактична медицина та безпека в умовах бойових дій: навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2023. – 320 с.
2. Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В.Г., Полив'яна О.А. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу : навч. посіб. Полтава: ФОП Петренко І. М., 2022. – 144 с.
3. Організація медичного забезпечення військ: підручник / Бадюк М.І. та ін.; за ред. В.В. Паська. Київ: КНТ, 2022. 430 с.
4. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. ; за ред. В.С. Тарасюка. – 4-е вид., стер. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 504 с.

Додаткові:

1. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: Підруч. для слухачів Укр. військово-мед. акад. / М.І. Бадюк, В.В. Солярик, Т.А. Бібік, М.В. Матвійчук, О.О.Ляшенко // За ред. М.І. Бадюка. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Київ: Чалчинська Н.В., 2020. - 507 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога. Том І: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник / В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, Г.В. Загорій, А.А. Гудима, Н.І. Іскра та ін. – Київ. – 2017. – 504 с.
3. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи): посібник // за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Рощина. – К.: Юстон, 2016. – 212 с.
4. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: навч. посібник / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Колашченко С.І. – К.: СКІФ, 2023. – 216 с. 5. Підручник тактичної бойової допомоги потерпілим. Київ: Центр учбової літератури, 2022. — 124 с.
5. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5-TR). — Washington, DC: American Psychiatric Publishing, 2022.
6. World Health Organization. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics (Version 2023). — WHO, Geneva, 2023.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://www.apa.org/>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/910-2018-%D0%BF#Text>
4. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0488282-22#Text>
5. TCCC Guidelines (Committee on Tactical Combat Casualty Care) — офіційні міжнародні протоколи тактичної медицини: <https://deployedmedicine.com>
6. NATO Centre of Excellence for Military Medicine — матеріали та стандарти військової медицини: <https://milmedcoe.org>
7. Stop the Bleed Program — освітні ресурси щодо зупинки масивних кровотеч: <https://stopthebleed.org>
8. U.S. Army Medical Department (AMEDD) Tactical Combat Casualty Care Resources — навчальні матеріали та посібники: <https://medcoe.army.mil/tccc>
9. World Health Organization – Emergency Medical Systems — міжнародні рекомендації з кризової медицини: <https://www.who.int/emergencies>